

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis

Reiffenstuel, Anaklet

Monachii, 1699

Quæstio I. Quid sit Actus Humanus, seu Moralis?

urn:nbn:de:hbz:466:1-40206

Actum ex tali Ignorantia vincibili, seu consequente procedens, saltem in est simpliciter voluntarium, saltem indirectè. Ita rursus communis Theologorum. Ratio est: quia ipsamet Ignorantia vincibilis, seu consequens, est simpliciter voluntaria, vel directè, si est affectata, vel saltem indirectè, si est crassa & supina, ut patet ex earum explicationibus suprâ allatis; ergo etiam factum ex tali Ignorantia non est involuntarium, imò simpliciter voluntarium, saltem indirectè, sive in sua causa. directè & in sua causa.

45. Cæterum pro complemento hactenus dictorum, Nota Regula generalis prædictorum. generaliter, dum dictum est: factum ex Ignorantia esse involuntarium, sive simpliciter, sive secundum quid; illud intelligendum esse de objecto secundum eam rationem tantum, secundum quam ipsum fuit ignoratum, non autem in quantum ipsum fuit cognitum, ut advertunt omnes Doctores. Hinc si quis occidens alterum, sciat quidem ipsum esse hominem, nesciat tamen esse Patrem suum, vel Sacerdotem; factum ex tali Ignorantia erit quidem involuntarium operanti, in quantum est Parricidium, vel Sacrilegium; non verò, in quantum est Homicidium: & sic loquendo de similibus.

DISTINCTIO II.

De natura Actûs Humani seu Moralis;
& varijs ipsum concernentibus.

QUÆSTIO I.

Quid sit Actus Humanus, seu Moralis?

1. **A**dvertendum I. Quòd recepto Theologorum stylo Actus hu. manus, & Actus hominis, dif. ferunt. non sit idem, *Actus humanus*, & *Actus hominis*: omnis enim actio ab homine quomodocunque elicita, etiamsi sit merè naturalis, ut nutritio, augmentatio, &c. aut facta absque advertentia seu deliberatione, ut dum quis pedem aut manum movet, vel barbam fricat alijs intentus, potest dici actio seu *Actus hominis*: *Actus autem humani* propriè dicuntur actiones illæ, C quæ

quæ ex voluntate deliberata procedunt. Hinc Doctor Subtilis 2. dist. 41. *quæst. un.* optimè eos appellavit *Actus non humanos*, qui procedunt ex sola imaginatione, & non ex libero arbitrio impellente.

Actus humanus hic sumitur pro morali, licet alioquin differant.

2. Advertendum II. quòd in proposito Actus humanus communiter solet à Doctoribus sumi pro Actu morali, & cum eo converti, non obstante, quòd in rigore loquendo latius patere videatur Actus humanus, quàm moralis: siquidem actus illi, quos non rarò eliciunt pueri, liberè quidem, sed ante cognitionem boni & mali morali, virtutis nimirum ac vitij (ut dum ex apprehensione, & cognitione solius commodi, vel incommodi naturalis, deliberatè eligunt unum objectum præ alio, v. g. faccarum præ sale) possunt quidem dici *Actus humani*, sed non in rigore loquendo *Actus morales*. Verùm his non obstantibus, ac restringendo & sumendo Actum humanum, prout coincidit cum morali, sic

Actus humanus seu moralis, quid?

3. CONCL. I. *Actus humanus*, seu moralis ut sic, benè definitur, quòd sit Actus voluntatis liber, elicitus cum advertentia rationis ad aliquam regulam nostrorum actuum in ordine ad ultimum Finem nostrum. Hæc Conclusio in re est communis, & probatur declarando singulas ejus particulas. Dicitur imprimis, *Actus voluntatis liber*: quia ad Actum humanum seu moralem omnino requiritur, quòd sit liber, id est, quòd liberè procedat à voluntate ex delectu operante; libertas enim actus, est fundamentum totius generis moris, & per consequens boni vel mali morali, etiam quoad malitiam venialem. Et additur, *elicitus cum advertentia rationis*: quia Actus moralis non solum debet procedere à voluntate quomodocunque, sed operante cum advertentia rationis, ita videlicet, ut ratio seu intellectus advertat, quid agatur. Et defectu hujus conditionis actus illi, qui procedunt ex sola imaginatione, utputà inadvertenter fricare barbam, &c. non sunt propriè loquendo morales, eò quòd non eliciantur cum advertentia rationis.

Quomodo debeat fieri ad regulam nostrorum actuum?

4. Dicitur ulterius, *ad aliquam Regulam nostrorum actuum*. Quod intelligendum de Regula vel præcipiente, vel consulente, vel permittente, vel prohibente, ut sic sub Actu morali generaliter sumpto comprehendamus non solum actus morales bonos, qui nobis sunt præcepti, vel saltem sub consilio propositi; sed etiam indifferentes nobis permittos (de quibus infra *Quæst. 5.*) atque insuper actus moraliter malos, seu peccaminosos, qui per
Regu.

Regulam nostrorum actuum nobis sunt prohibiti. Et defectu hujus conditionis, à ratione Actus moralis excluduntur illi, qui eliciuntur à pueris ante usum rationis. Additur tandem, *in ordine ad ultimum Finem nostrum*, ad quem per actus nostros moraliter bonos accedimus, per malos verò ab eodem recedimus.

5. Quæres autem, quænam sit illa Regula morum, à qua per accessum, vel recessum, derivatur moralitas in Actus humanos; Resp. cum D. Thoma 1. 2. quæst. 19. art. 4. & communi Theologorum, ejusmodi Regulam esse duplicem, remotam videlicet, & proximam. *Regula morum*, seu actionum nostrarum moralium *remota*, est Lex extrinseca nobis præscribens, quidnam secundum rectam rationem sit agendum, vel fugiendum: de qua in Tractatu II. qui est *De Legibus*, dicitur. *Regula proxima* actionum nostrarum (quam Doctor Subtilis *Quodlib. 18* appellat *Regulam intrinsecam*) est ipsummet dictamen rectæ rationis, seu conscientiæ nostræ, proximè nobis dictans, quidnam sit conforme vel difforme legi extrinsecæ, ac proinde bonum vel malum, faciendum vel omittendum. Et de hac proxima Regula morum fusius agetur in sequenti Distinctione, quæ erit *De Conscientia*.

QUÆSTIO II.

Unde Actus Humani desumant suam bonitatem, vel malitiam moralem?

6. **A**Dvertendum I. Quòd actus voluntatis alij sint elicitij, alij imperati. *Actus voluntatis elicitij* dicuntur illi, qui ab ipsa voluntate eliciuntur, seu immediatè producuntur: uti sunt actus volitionis, nolitionis, ac hujusmodi. *Actus imperati* voluntatis sunt illi, qui ex imperio ipsius voluntatis producuntur: uti si voluntas imperet potentiæ loco motivæ, ut pergat in Ecclesiam, talis ambulatio ex imperio voluntatis procedens dicitur Actus voluntatis imperatus; & idem dicendum de actibus ipsius intellectus, aut aliarum potentiarum, ex imperio voluntatis procedentibus. Imò notant Doctores, voluntatem etiam sibi ipsi posse imperare actum, v. g. detestationem de peccato commisso; ut proinde sint aliqui actus à voluntate elicitij, & simul ab eadem imperati. Unde autem tales actus voluntatis, sive elicitij,